

Dershane Düzenlemesi Tartışmalarına Eğitsel Bir Bakış

Arife Gümüş

Dershane Düzenlemesi Tartışmalarına Eğitsel Bir Bakış

Ö Z E T

Bu çalışma Türkiye eğitim tarihinde zaman zaman tartışmaya açılıp bir türlü çözüme kavuşamayan ve son zamanlarda ülke gündemini yoğun bir biçimde meşgul eden dershane tartışmalarını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Dershane tartışmaları üç aşamada ele alınmıştır. Bunlardan birincisi dershane tartışmalarının çıkış noktasıdır. Modern Türkiye'nin eğitim tecrübesine baktığında dershane tartışmalarının yeni olmadığı görülecektir. Zorunlu eğitimin yaygınlaşmasıyla birlikte okullaşma oranı tarihî süreç içerisinde hızla artmış bir ileri eğitim basamağı için daha fazla talep olmaya başlamıştır. Artan bu talep karşısında devletin imkânları kısıtlı kalmış, süreç içerisinde özellikle de yükseköğretim kapısında büyük bir yığılma meydana gelmiştir. Dershane tartışmalarında ikinci olarak dershanelerin kapatılmasının bir çözüm olduğuna dair yapılan açıklamalar ele alınmıştır. Bu görüşe göre dershaneler, teste dayalı ezberci sistemi pekiştiren kurumlardır. Bunun yanında öğrencilerin okuldan arta kalan zamanları dershanelerde geçmektedir. Sınav odaklı sistem dershanelerin okulun yerini almasına neden olmakta eğitimin temel işlevlerinin yerine getirilmesini zorlaştırmaktadır. Üçüncü ve son olarak da dershanelerin kapatılmasının bir sorun olacağına dair yapılan açıklamalar ele alınmıştır. Dershane meselesinin tek taraflı ele alınmasının yanlış olduğunu belirten bu grup, istihdamdan eğitimde fırsat eşitliğine kadar pek çok açıdan dershanelerin eğitim sisteminde ve ekonomide önemli bir rol üstlendiğine dikkat çekmişlerdir. Çalışmanın sonucunda her iki tarafın da argümanları değerlendirilmiştir. Sonuç olarak dershane tartışmalarının yüzeysel bir tartışma olduğu, esas meselenin ortaöğretim sisteminde ortaya çıktığı belirtilmiştir.

ATIF: Gümüş, A. (2014). Dershane Düzenlemesi Tartışmalarına Eğitsel Bir Bakış (Politika Notu No. 2014/03). İstanbul: İlmî Etüdler Derneği.

Y A Z A R H A K K I N D A

Lisans eğitimini Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümünde tamamladı. Yüksek Lisansını Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Din Eğitimi ABD'nde "Liselerde Disiplin Cezasına Konu Olan Davranışların Değerler Perspektifinden İncelenmesi: Üsküdar Örneği / 1980-2010" başlıklı tezi ile bitirdi. İLKE İlim Kültür Eğitim Derneği'nde araştırmacı olarak çalışan Arife Gümüş eğitim politikaları, eğitim sosyolojisi, din eğitimi konularında araştırmalar yapmaktadır.

İlmî Etüdler Derneği (İLEM)'nin temel gayesi, ilim geleneğimizi sürdüren ilim adamlarının yetişmesine zemin oluşturarak, ulusal veya küresel düzeyde ortaya çıkan sorunların çözülmesi için çalışmalar yapmaktır. Bu gaye ile nitelikli ve özgün eserlerin yayınlanması teşvik edilmektedir. İLEM bünyesinde çalışan araştırmacılar Türkiye ve Dünya meselelerine yönelik politikalar üretilmesine imkân ve zaman sağlayacak pek çok çalışma gerçekleştirmektedirler. Bu bağlamda, İLEM Politika Notları bu çalışmaların neticelerinin kamuoyu ile paylaşılması amacıyla başlatılmış bir yayın dizisidir.

Adres: Halk Caddesi, Türbe Kapısı Sokak, Hektaş İş Merkezi No:13/4 Üsküdar, İstanbul • Telefon: +90 216 310 4318 • E-Posta: bilgi@ilmietudler.org • Web: www.ilmietudler.org

© Tüm hakları saklıdır. İlmî Etüdler Derneği'nin yazılı izni olmadan bu eserin hiçbir kısmı elektronik ya da mekanik yollarla çoğaltılamaz. Yazıda belirtilen görüşler yazara aittir ve İlmî Etüdler Derneği'ni bağlamaz.

Giriş

2013 yılı Türk eğitim tarihi açısından hararetle tartışmaların yaşandığı, ve önemli kararların alındığı bir yıl oldu. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Mart 2012'de dersane sisteminin en yaygın görüldüğü ülkelerin başında yer alan Güney Kore'ye gerçekleştirdiği seyahat öncesinde, üniversite giriş sınavlarının kaldırılacağı ve özel dersanelerin kapatılacağına ilişkin açıklaması yazılı ve görsel basında bir dizi tartışmayı başlattı. Hükûmet kanadından ikinci açıklama 3 Temmuz 2013'te Millî Eğitim Bakanı Nabi Avcı'dan geldi. Avcı açıklamasında 2014'te Seviye Belirleme Sınavı'nın (SBS) kaldırılacağını, özel dersanelerin kapatılacağını ilan etti. Hükûmetin "Dershane Düzenlemesi" şeklinde formüle ettiği yönetmeliğe göre, uygun altyapıya sahip dersaneler özel liseye dönüştürülecekti.

Bu açıklamalar sonrasında farklı çevreler tarafından bir dizi tepki ve eleştiri gelmeye başladı. Başta beklendiği üzere Gülen Cemaati mensupları ve dersane sektöründe yer alan pek çok kişi, kurum ve kuruluş, dersanelerin kapatılmasının yanlış bir politika olduğunu, dersane sisteminin ekonomik ve eğitim boyutlarının faydalarına değinerek ifade ettiler. Öte yandan dersanelerin, Türkiye'de alternatif eğitime dönüşmesi, ailelere ekonomik yük getirmesi, eğitimin temel işlevlerinden uzak olması gibi birçok nedenden ötürü kapatılmasının doğru bir adım olduğu da ileri sürüldü.

Dersanelerin Doğuşu ve Gelişimi

Dersanelerle ilgili cereyan eden tartışmalar eğitimin devlet eliyle verildiği bir ülkede dersanelerin varlığını sağlayan şartların ne olduğu sorusunu gündeme getirdi. Türkiye'de eğitim devlet eliyle yürütülmekteydi. Ancak pek çok konuda imkânların kısıtlı olması ve ül-

kenin her bir bölgesine dengeli dağıtılamaması, kişilerin birtakım fırsatlardan yararlanmalarının önünde engel oluşturuyordu. Okullarda görülen öğretmen açığı, boş derslerin olması, kalabalık sınıflar gibi eksiklikler, hem okul çağındaki çocuk ve gençlerde hem de onların ebeveynlerinde geleceğe yönelik kaygıların artmasına neden oluyordu. Niteliği ne olursa olsun merkezî sınavlar, tüm öğrencileri eşit şartlarda yetiştirmiş kabul ediyordu. Bu durum öğrencilerin ve velilerin çözüm arayışına girmelerine neden olmuştur. İşte dersanelerin doğuşu böylesi bir çözüm arayışının sonucudur.

Sınav odaklı sistem dersanelerin okulun yerini almasına neden olmakta eğitimin temel işlevlerinin yerine getirilmesini zorlaştırmaktadır.

Başlangıçta okullarda görülen eksiklikleri telafi maksatlı ortaya çıkan dersaneler, zamanla merkezî sınavların eğitim sisteminin merkezine oturması neticesinde vazgeçilmez kurumlar hâline gelmişlerdir. Özellikle kurumlar arası geçişlerde arz-talep dengesinin sağlanamaması ve okul önlerinde yığılmaların olması sonucu merkezî sınavlardaki rekabetin artmasıyla dersaneler neredeyse hayatın vazgeçilmez bir parçası, olmazsa olmazı hâline gelmiştir. Günümüzde dersaneler, sayı ve çeşit olarak artış göstermiş birçok alanda "giriş sınavları"nın âdeta sonuç belirleyicisi olmuştur. Yalnızca liselere ve üniversitelere girişte değil Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitim Sınavı (ALES), Yabancı Dil Sınavı (YDS), Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) gibi sınavlarda da yüksek puan almak için önemli rol üstlenmiştir. Bununla birlikte dersanelerin eğitsel işlevlerinin yanı sıra sektörleşmesi ve ticari kazanca dönüşmesiyle ciddi istihdam alanı oluşturdıkları görülmüştür.

Türkiye’de eğitim devlet eliyle yürütülmekteydi. Ancak pek çok konuda imkânların kısıtlı olması ve ülkenin her bir bölgesine dengeli dağıtılamaması, kişilerin birtakım fırsatlardan yararlanmalarının önünde engel oluşturuyordu.

Türkiye’de dershanelerin yapılanma serüveni ne bakıldığında 1960'lara kadar uzanan bir süreç vardır, fakat yasal bir hüviyete bürünmesi 1965 yılını bulmuştur. 1970'li yıllara gelindiğinde kamuoyunda dershanelerin eğitimde fırsat eşitliğine ket vurduğu yönünde tartışmalar yaşanmıştır. Dershanelerin varlığının devletin en önemli görevi olan eğitimin parasız ve herkese eşit sunulmasına aykırı olduğu gerekçesiyle dönemin askerî rejimi tarafından 1980’de kapatılmalarına karar verilmiştir. Fakat kapatılma yasası henüz yürürlüğe girmeden bir yıl sonra Turgut Özal, dershanelerin kapatılması yönündeki askerî cuntanın kararını neoliberal ekonomi politikalarının bir gereği olarak lağvetmiştir.

Türkiye tecrübesine benzer şekilde Güney Kore’de de 1950’li yıllardan itibaren özel ders ve dershaneçiliğin yaygınlaşmaya başlamasıyla 1968 yılında ortaokula giriş, 1973 yılında ise liseye giriş sınavları kaldırılmış ve öğrenciler okullara rastgele yerleştirilmiştir. 1970’li yıllarda üniversiteye girişte artan talebe bağlı olarak üniversitelerin bünyelerinde gerçekleştirdiği giriş sınavlarının önemi artmış, 1980’de gerçekleştirilen bir reformla öğrenci ve öğretmenlere özel ders alıp verme yasaklanmıştır. Üniversite giriş sınavları merkezî sınava dönüştürülmüş, bu sınavın puanı ortaöğretim başarı notuyla birleştirilmiş, üniversitelerin kontenjanları artırılmış, düşük ücretli özel ders veren ulusal bir eğitim kanalı kurulmuştur. Fakat bu reform

da istenilen neticeyi vermemiş; özel ders ve dershaneçilik kaçak yollarla artarak sürerken özel ders fiyatlarında ciddi artış yaşanmıştır. 1980 yılında getirilen bu yasak, “insanların eğitim hakkını engellediği” gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi 2000 yılında kaldırılmıştır. Böylelikle ülkedeki özel ders veren kurumların sayısı 2007’de 31.000’e yükselmiştir (Özel Dershaneler ve Özel Öğretim Kurumları Birliği Derneği [ÖZ-DE-BİR], 2013, s. 9-10).

Sayısal veriler incelendiğinde Tablo 1’de yer aldığı şekilde 2012-2013 yılları arasında sayısı 4.000’leri bulan dershaneler öğrencilerden de yoğun talep görmektedirler. Nitekim 2014 Yükseköğretim Geçiş Sınavı (YGS) ’na başvuran aday sayısı 2.086.115’tir (T.C. Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi [ÖSYM], 2014). Sınavı geçerli olan öğrenci sayısı 1.949.737’dir. 2013 yılında dershaneye giden öğrenci sayısına bakıldığında (1.280.297) sınava başvuran öğrencilerin yarısından fazlasına tekabül etmektedir. Dolayısıyla sınava başvuran her iki öğrenciden birinin dershaneye gittiği söylenebilir.

Tablo 1. Yıllara Göre Özel Dershane, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

Akademik Yıl	Dershane Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
1999-2000	1.808	500.464	17.073
2000-2001	1.864	523.244	18.175
2001-2002	2.002	588.637	20.112
2002-2003	2.122	606.522	19.881
2003-2004	2.568	668.673	23.730
2004-2005	2.984	784.565	30.537
2005-2006	3.570	925.299	41.031
2006-2007	3.986	1.071.827	47.621
2007-2008	4.031	1.122.861	48.855
2008-2009	4.262	1.178.943	51.916
2009-2010	4.193	1.174.860	50.432
2010-2011	4.099	1.234.738	50.209
2011-2012	3.961	1.219.472	50.163
2012-2013	3.858	1.280.297	51.522

Kaynak: ÖZ-DE-BİR (2013, s. 7).

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere öğrencilerin ve velilerin merkezî sınavın rekabetçi havası içerisinde ortaöğretimin seçilmişliğini ve yükseköğretimin saygınlığını kazanmak için dershaneyi bir çözüm olarak gördükleri aşikârdır. Seçkin liselerin (Anadolu liseleri, fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, özel liseler) saygın üniversitelere girişi kolaylaştıracağından hareketle, öğrenciler daha ilköğretim yıllarında dershanelere kayıt yaptırmaktadır. Toplum nezdinde itibarlı ve ekonomik getirisi yüksek bir mesleğe sahip olma talebiyle, çocuklarının geleceği için her türlü fedakârlığı yapan aileler nezdinde dersaneler de bir tür fedakârlık örneği olmaktadır. Yapılan birçok araştırma da dershaneye gitmenin sınavı kazanmanın ön koşulu olarak kabul edildiğini göstermektedir (Dağlı, 2006; Eğitim Reformu Girişimi [ERG], 2013). Dershaneye maddi imkânsızlıklardan dolayı gidemeyen öğrenciler kendilerini bu yarışa 1-0 yenik olarak başlamış hissetmektedirler. İlköğretimin seçkin bir liseye, ortaöğretimin de saygın bir üniversiteye hazırlık süreci olarak değerlendirilmesi sonucunda eğitimin temel işlevleri, eğitimden beklenenler konuşulamayacak kadar gerilerde kalmıştır.

Dershanelerin Kapatılması Çözüm (mü?)dür!

“Dershane düzenlemesi” tartışmalarının kapatılmasına yönelik argümanlar incelendiğinde öğrencilerin, merkezî sınavlara hazırlık aşamasında eksiklerini kapatma konusunda okullarından ziyade dershanelere başvurdukları görülmektedir. Merkezî sınavların çoktan seçmeli test şeklinde uygulanıyor olması burada önemli bir etkidir; fakat bu durum sadece bununla açıklanamaz. Dolayısıyla eğitim kurumlarında, konunun tamamının özümseyerek öğrenilmesinden ziyade “soru formu

Özellikle kurumlar arası geçişlerde arz-talep dengesinin sağlanamaması ve okul önlerinde yığılmaların olması sonucu merkezî sınavlardaki yarışın artmasıyla dersaneler neredeyse hayatın vazgeçilmez bir parçası ve olmazsa olmazı haline gelmiştir.

içerisine nasıl gireceği”nin öğrenilmesi daha gerekli görülmektedir. Zira ulaşılmak istenen öğrenme metodu, “sınavda çıkacak konuların sınavda çıktığı kadarını” öğrenmekle/öğretmekle sınırlıdır. Bu da Cumhuriyet tarihi boyunca eğitimcilerin ısrarla sakındırmaya çalıştığı, temel problem olarak tespit ettiği “ezberci eğitim”in bizzat devlet eliyle teşvik edilmesi anlamına gelmektedir.

İlköğretimden itibaren rekabet psikolojisiyle sürekli çoktan seçmeli test sorularını çözmeye becerisini kazanmak isteyen öğrenciler, okullarının bunu sağlayamamasından dolayı bir çözüm olarak dershanelere başvurumaktadırlar. Okul saati dışında tüm vakitlerini geçirdikleri yegâne yer olan dershanelerde edindikleri test becerisi, üniversiteye başladıkları ilk andan itibaren bir problem olarak öğrencilerin karşısına çıkmaktadır. Ezberci eğitimin cenderesinden geçmiş bu öğrenciler sonraki yıllarda kendilerini sözlü ve yazılı olarak ifade etmede zorlanmaktadırlar. Nitekim üniversite sınavlarına derece ile giren “şampiyon” öğrenciler üniversite yıllarında başarılı bir performans sergileyememektedirler. Kısaca, dersane sistemi ilk elden ezberci eğitimi meşru hâle getirdiği ve desteklediği için eleştirilmektedir.

Neredeyse alternatif eğitim kurumları hâline gelen, eğitsel ve pedagojik bir işlevi olmayan

bu kurumlara, ailelerin aktardığı maddi kaynağın boyutlarının trilyonları bulması da ikinci bir eleştiri konusu olmaktadır (Akgün, 2005). Dershanelerin sektör hâline gelmesi ise devletin sorumluluğu olan eğitimde niteliğin sağlanmasının göz ardı edilmesine yol açmıştır. Devlet okullarının, sınav odaklı sistem karşısında niteliğinin azalması dershanelerin “müşteri” sayısının artması ile sonuçlanmıştır. Dershane nin bu güce ulaşması, ilköğretim ve lise eğitiminin fonksiyonlarını tam olarak yerine getirmesine engel olmaya başlamıştır. Türkiye’de herkesin bildiği bir süreç olarak gerek Seviye Belirleme Sınavı’na (SBS) gerekse Yükseköğretime Geçiş Sınavı’na (YGS) girecek olan son sınıf öğrencileri, okula devam etmek istemektedirler. Bunun yerine evde ya da dershane de sınava yönelik çalışmalar yapmayı tercih etmektedirler. Millî Eğitim Bakanlığı son sınıf

Öğrencilerin ve velilerin merkezi sınavın rekabetçi havası içerisinde ortaöğretimin seçilmişliğini ve yükseköğretimin saygınlığını kazanmak için dershaneyi bir çözüm olarak gördükleri aşikârdır.

öğrencilerine 45 gün okula gelmeme hakkı tanırken, öğrenciler daha fazla zamana ihtiyaç duyduklarından aile desteğiyle sahte “doktor raporları” almaya çalışmaktadırlar. Son zamanlarda yapılmış bir araştırmaya göre, 4.193’e ulaşan dershane sayısı genel lise sayısını geçmiştir; ortaöğretim ve yükseköğretime giriş sınavları için yapılan harcamalar ise 16 milyar TL civarındadır (Türk Eğitim Derneği [TED], 2010).

Sonuç olarak süreç içerisinde özel dershaneler, eğitime destek hizmeti veren kurumlar olmaktan çıkarak, okulların önüne geçmeye başla-

dığı yönünde eleştirilmektedir. Dershanelere kayıt yaptırmanın ekonomik güç gerektirmesi nedeniyle bu imkâna sahip olamayan ailelerin çocuklarının bir üst eğitim kademesine geçişte fırsat eşitsizliğini arttırıcı etki yaptığı, dershane düzenlemesini savunanlar tarafından iddia edilmektedir. Sınava hazırlık sürecinde dershanelere gidilmesi okulları boşaltmakta, eğitim programlarında yer alan fakat SBS, YGS soruları içinde yer almayan dersleri işlenemez hâle getirmektedir. Dershane ye gidemeyen öğrencinin en başından kendisini yenik hissetmesi sonucu okulda öğretmenlerin onları bu yarışa hazırlamaya çalışmaları “dershaneleşen okulların” ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Başarılı olmanın sırrı söylemleri ile dershanelerin bir gereklilik algısı oluşturması söz konusu olmuştur. Dolayısıyla dershanelerin kapatılması yukarıda bahsolunan problemler nedeniyle çözüm gibi görünmektedir.

Dershanelerin Kapatılması Sorun (mu?)dur!

Sınavlar, rekabet ve yükseköğretimdeki arz-talep dengesizliği, okullardaki öğretmen yetersizliği ya da yokluğu ve sınıfların kalabalık olması, okulun fiziki durumu gibi nedenlerle müfredatın hiç işlenmemesi ya da eksik işlenmesi gibi durumların ortaya çıkması gençleri ve aileleri dershanelere yönlendirmektedir. Dolayısıyla eğitim sistemindeki aksaklıkları telafi etmek için var olan dershanelerin bütün bu aksaklıklar ortadan kaldırılmadan kapatılmaya çalışılması tartışma konusu edilmiştir. Bununla birlikte ülke ekonomisine yaptığı katkıların, sağladığı istihdamların da onları önemli kıldığı öne sürülmektedir. Özel dershanelerin kapatılmasının, 52 bini öğretmen, 30 bini öteki personel olmak üzere, en az 80 bin kişiyi işsiz bırakmasının yanında, iş yeri ve gelir kaybıyla

vergi geliri kaybına yol açacağı da sorun olarak ifade edilmektedir.

Eğitim sistemimizde yer alan liselerin alanlara göre ayrılmış olması ve okullar arası başarı oranının farklılık göstermesi eğitimde fırsat eşitliğinin en önde gelen engellerindendir. Çünkü öğrenciler liselere sınav başarısına göre yerleşmektedirler. Hem ilköğretimde hem de ortaöğretimde var olan elemeye dönük geçiş sistemi nedeniyle öğrencilerin dersane veya özel kurslara yönelmesi kaçınılmaz olmuştur. Nüfus artışına paralel olarak okullaşma oranının artması sonucu yükseköğretime talep artmış, artan yükseköğretim talebi karşısında kontenjanlar sınırlı kalmıştır. Hem elemeye dönük geçiş sistemi hem de okullar arasındaki kalite sorunu dersanelerin varlığını gerekli ve meşru kılmaktadır.

Bütün bunlar dersanelerin kapatılmasının sorun olacağını savunan görüşü haklılaştırmaktadır. Dolayısıyla dersanelerin varlığı eğitim sisteminde görülen problemlerin nedeni değil bir sonucu olmaktadır. Burada altı çizilmesi gereken husus ortaöğretim sistemidir. Liselerin tür bakımından bu kadar çok çeşitlilik göstermesi, bununla birlikte çeşitlilikten beklenen fonksiyonların işlememesi, liseler arasındaki kalite farkının ciddi bir sorun olarak karşımızda duruyor olması dersane tartışmalarını çok geride bırakmaktadır.

Burada tartışılması gereken temel mesele eğitim sisteminin sınav merkezli olmasıdır. Bu sistem, eğitimin sadece sınav kazanmaya, meslek edinmeye yönelik bir faaliyet olarak algılanmasına, öğrencilerin yarış atına dönüştürülmesine neden olmaktadır. Eğitim düzeylerine geçişin sınavlara bağlanmasının, seçkin liseler ve saygın üniversitelerin önünde yığılmaların yaşanmasının aileleri ve gençleri dersanelere

ilköğretimin seçilmiş bir liseye, ortaöğretimin de saygın bir üniversiteye hazırlık süreci olarak değerlendirilmesi sonucunda eğitimin temel işlevleri, eğitimden beklenenler konuşulamayacak kadar gerilerde kalmıştır.

mahkûm etmesi de başka bir sorun alanıdır. Yükseköğretimde kapasite sorunu ve örgün öğretimde kapasitenin yetersiz kalması, yükseköğretime yerleştirilemeyen öğrencilerin üniversite kapısında yığılma oluşturması da büyük bir problem olarak karşımızda durmaktadır. Bununla birlikte ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimdeki yapısal dengesizlikler, eşitsizlikler ve yetersizlikler, örgün eğitim sisteminin dışında oluşan bu yapının temel varlık nedenlerindedir. Okullar arasındaki kalite farklılığının öğrenci kalitesini etkilemesi de temel problem alanlarından. Ortaöğretim kurumları arasında hem ilkesel hem de işleyiş olarak var olan eşitsizlik ortadan kaldırılmalıdır. Ortaöğretim sistemi en başından sorgulanmalı, "üniversite hazırlık kursu" algısına son verilmesi ve akademik becerilerin kazandırıldığı bir sisteme dönüştürülmelidir.

Sonuç

Sonuç olarak dersane düzenlemesi tartışmalarında yer alan görüş ve önerilerin, problemin özüne inmediği aksine esas meselenin etrafında dolaştıkları görülmektedir. Sorunu sadece dersanelerin kapatılıp kapatılmaması şeklinde ele almak bizi nedenler üzerinde düşünmekten uzaklaştırmaktadır. Doğrudan dersane üzerine politika yapmak yerine dersane ve

Dershanelerin kapatılması gereklidir fakat çözüme yönelik bir adım değildir. Zira dershaneler onlara olan ihtiyaç devam ettikçe form değiştirilerek yeniden ortaya çıkacaktır.

özel ders ihtiyacını doğuran etmenler üzerinde konuşmak meselenin daha sağlıklı bir zeminde tartışılmasını sağlayacaktır.

Uzun vadeli düşünüldüğünde ezberci bireylerin yetişmesini teşvik eden dershanelerin varlığı sakıncalıdır, fakat çözüme yönelik olarak dershanelerin kısa ve orta vadede kapatılması da eğitim sisteminde telafisi mümkün olmayan kayıplara neden olacaktır. Zira dershaneler onlara olan ihtiyaç devam ettikçe form değiştirilerek yeniden ortaya çıkacaktır. Eğitim sistemiyle ilgili düzenlemelerde görülmüştür ki sadece dershaneleri hedef alan politikalar geliştirmek ya da sorunları birbirinden kopararak parça parça ele alıp çözmeye çalışmak asıl sorunun çözümünden uzaklaşılmasına neden olmaktadır. Öncelikle dershanelerin varlık nedenleri ortadan kaldırılmalı, okulların altyapı sorunları, öğretmen yetersizlikleri ve kaynakların dağılımı meselesi halledilmelidir. Bahsedilen yapısal sorunlar giderilmeden dershanelerin kapatılması, eğitimde kaliteyi arttırmak gibi legal olamayan “merdiven altı” yapılar ya da özel ev dersleri formunda kendini yeniden üretecektir.

Sonuç olarak, dershanelere yönelimin karmaşık ve birbiri ile ilintili pek çok şeyin ürünü olduğunun altı çizilmelidir. Tartışmalar tüm yönüyle incelendiğinde öne çıkan temel sorun, okullarda verilen eğitim ve takip edilen program ile sınav entegrasyonunun olmayışıdır. Ortaöğretimden yükseköğretime geçişte sınavın niteliği değiştiğinde öğrencilerin bu sı-

navlara hazırlanmak için yaptıkları çalışmanın niteliği de değişecektir. Dolayısıyla kademeler arası geçişin sağlanmasında yapılan merkezî sınavların içerik ve biçim olarak okulun işlevini artırıcı bir özelliğe sahip olması gerekmektedir. Dershanelerin okula dönüşmesi zaman alacakken okulların dershanelere dönüşmesi daha kolay ve hızlı olacaktır. Burada yapılması gereken dershanelere olan ihtiyacın azaltılmasına yönelik önlemlerin alınmasıdır. Ortaöğretim sisteminde izlenen politikalar gözden geçirilmelidir. Merkezî sınavların içeriği ve biçimine yönelik yenilikler yapılmalıdır. Yükseköğretimde yaşanan kapasite sorunları ve istihdam politikaları revize edilmelidir. Dolayısıyla dershaneler kapanmalı fakat kapatılmamalıdır.

Kaynakça

- Akgün, M. (2005, Eylül). *Özel dershanelere ayrılan ekonomik kaynakların incelenmesi*. XIV. Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sunulan bildiri, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Dağlı, S. (2006). *Özel dershanelere öğrenci gönderen velilerin özel dershaneler hakkındaki görüş ve beklentileri* (Kahramanmaraş örneği). Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Eğitim Reformu Girişimi. (2013, 22 Kasım). *Dershanelerin kapatılması eğitimde kaliteyi ve fırsat eşitliğini sağlar mı?* http://erg.sabanciuniv.edu/sites/erg.sabanciuniv.edu/files/ERG_PN_Dershaneler_221113.pdf 20 Haziran 2014 tarihinde erişilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2013). *MEB istatistikleri 2013*. Ankara: MEB Özel Eğitim Kurumları Genel Müdürlüğü.
- T.C. Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi. (2014). *2014-YGS sayısal bilgiler*. <http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2014/YGS/2014YGSSAYISALBILGILER03042014.pdf> adresinden 3 Nisan 2014 tarihinde edinilmiştir.
- Özel Dershaneler ve Özel Öğretim Kurumları Birliği Derneği. (2013). “Özel Dershaneler” http://www.ozdebir.org.tr/fls/pdf/20121016225146_29e929dc048132e6ae16949ff661c-ca9.pdf adresinden 3 Nisan 2014 tarihinde edinilmiştir.
- Türk Eğitim Derneği. (2010). *Türkiye’de üniversiteye giriş sistemi araştırılması ve çözüm önerileri: Sonuç raporu*. <http://yzstrateji.com/dokumanlar/universiteye-giris-sistemi-arastirmasi.pdf> adresinden 3 Nisan 2014 tarihinde edinilmiştir.